

SLOVENSKI SOKOL.

Štev. 6.

V Ljubljani, 25. junija 1905.

Leto II.

Proste vaje.

Vaje, ki jih more telovadec sam, brez pomoči ali odpora drugega ter brez orodja vaditi na samih tleh, imenujemo proste vaje. Pri njih telovadec tudi ni vezan na družbo drugih telovadcev: za to, da se izvedejo, ni neobhodno potrebno več telovadcev, ki bi morali med seboj uravnavati svoje delovanje, kakor je tega treba pri redovnih vajah. Proste vaje dela lahko en sam telovadec, vendar pa se vadijo in jih je vaditi praviloma z več telovadci skupaj na povelje (po taktu ob godbi). Zahtevati je, da so telovadci „uravnani“ in „kriti“ med seboj kakor glede na celo telo tako glede na gibe in položaje posameznih telesnih delov. Vse gibe je izvesti, vse položaje je zavzeti vsem telovadcem istočasno in docela enako. Na ta način dosežemo lep, enoten vtisk celote na gledalca, telovadci pa se vadijo nemalo tudi v sokolski disciplini.

Nekaj prostih vaj pa je, ki se radi svoje težkosti ne morejo, — ali ki jih celo najizurjenejši telovadci morejo le težko izvajati na povelje, hkratu in enako. Te so uvrščene v posebno panogo prostih vaj pod imenom „raznoterosti“. V razliko od teh imenujemo ostale proste vaje „proste vaje v ožjem zmislu“; samo te je navadno razumeti, kadar rabimo krajši naziv „proste vaje“, in samo s temi se nam je tukaj baviti.

Proste vaje imajo pet glavnih vrst. Te so:

- I. gibi,
- II. drže,
- III. obrati,
- IV. poskoki in skoki,
- V. stoje in izmene stoj.

Neumestnost splošne delitve v proste vaje „na mestu“ in „z mesta“. — Pet ali sedem glavnih vrst?

Predno pričnemo podrobno opisovati glavne vrste, nam bodi dovoljeno, razložiti svoje mnenje o razdelitvi prostih vaj na glavne vrste, o vprašanju, razpornem v češkem Sokolstvu. —

V svojem delu „Temelji telovadbe“ (Základové tělocviku 1872) razdeljuje Tyrš proste vaje na „proste vaje na mestu“ in na „proste vaje z mesta“: po tem, ali vztrajamo, izvajajoč jih, na mestu, na katero smo se iz početka postavili, ali pa se s tega mesta proč gibljemo. Proste vaje na mestu deli na 5 glavnih vrst: gibe, drže, poskoke, obrate in izmene stoj ter položajev. Pri prostih vajah z mesta navaja skok, sunek (noge k nogi) in korak kot „temelje, iz katerih se skladajo vse vaje te vrste“ (pregibanje z mesta s skoki, hoja, tek). Josip Klenka v svojem spisu „Cvičení prostrná“,

objavljenem v „Sokolu“ l. 1896., opušča razdelitev „na mestu“ in „z mesta“ in prideva „hojo“ (chůze) kot šesto in „tek“ (běh) kot sedmo vrsto k peterim vrstam, v katere je Tyrš razdelil vaje na mestu. Teh pet vrst pa navaja Klenka v malo drugačnem redu in besedilu, skoke pa pritika k poskokom. Vse proste vaje deli torej takole: stoje, gibi, držē, obrati, skoki–poskoki, hoja, tek.

Zoper to razdelitev se je oglasil Václav Pexa.^{*)} Tyrševa razdelitev prostih vaj na vaje „na mestu“ in na vaje „z mesta“ se mu vidi pravilnejša. „Hoja“, pravi, „se gotovo loči tako zelo, da, tako očitno od ostalih prostih vaj, in to ravno vsled gibanja z mesta, da jo je Tyrš po pravici in docela naravno postavil mimo ostalih prostih vaj“. Klenka v svojem odgovoru^{**)} trdi, opirajoč se na dva članka v „Sokolu“ l. 1872. in 1874., da je Tyrš to razdelitev pozneje sam opustil in skoke pridelil k poskokom, ki jih je moči delati na mestu in z mesta; ostale vaje „z mesta“, hojo in tek, je po Klenkovem mnenju, ker jih ni moči izpustiti, kot samostojni vadbene vrsti pridejati k drugim peterim. Pexa pa v odgovoru^{***)} na to zanikuje, da bi bil Tyrš opustil prvotno svojo razdelitev na vaje „na mestu“ in na vaje „z mesta“; poskoki z mesta da se uvrščajo med proste vaje na mestu „le v toliko, kolikor ž njimi ruzumemo take poskoke, po katerih izvedbi se vračamo s kakšno nadaljnjo vajo, četudi zopet s poskokom, na isto mesto, s katerega smo izšli“, uvrščajo da se

torej semkaj „samo taki poskoki, ki imajo resnični značaj prostih vaj na mestu, s katerimi prvotnega mesta ne zapuščamo trajno“. Tudi Tyrševa poznejša delitev poskokov na poskoke na mestu in na poskoke z mesta da še nikakor ne dokazuje, da bi bil Tyrš opustil posebne proste vaje z mesta. Če bi bil to storil, kam pa da so se naenkrat dejali koraki, sunki, teki itd? Pexa se sklicuje med drugim tudi na nekatere Tyrševe sovrstnike, bivše člane vaditeljskega zbora praškega Sokola, ki mu izpričujejo, da je Tyrš v svojih predavanjih v vaditeljskem tečaju praškega Sokola vedno navajal razdelitev prostih vaj na vaje „na mestu“ in na vaje „z mesta“.

To je torej v bistvu mnenje Klenkovo in Pexovo. Omeniti pa nam je še, da je Frant. Kožíšek v „Sokolu“ pozneje objavil proste vaje, kakor jih je Tyrš l. 1880. predaval v vaditeljskem tečaju praškega Sokola.^{****)} V tem predavanju imenuje Tyrš proste vaje „take vaje, ki jih more vsak posameznik brez pomoči drugega ali tudi brez orodja izvajati in ki se delajo vedno na mestu ali vsaj tako, da se vedno zopet vračamo na prvotno mesto“. Kožíšek pripominja v opombi k tej opredelbi, da je iz nje „razvidno, da Tyrš tu ni imel na mislih „prostih vaj v pohodu“, zakaj v praksi jih v praškem Sokolu nismo izvajali; to pa ne more biti dokaz, da Tyrš vobče ne bi bil priznaval prostih vaj v pohodu. Tyrš je predaval vaditeljem začetnikom le to, o čemer je vedel, da bodo to potrebovali pri sokolski telovadbi“.

*) „Klenkova cvičení prostrná a Tyršova soustava“, Sokol, 1898.

***) „Tyršova soustava a Klenkova cvičení prostrná“, Sokol, 1899.

****) „Ke Klenkovým prostrným cvičením“, Sokol, 1899.

*****) „Cvičení prostrná dle přednášek M. Tyrše“, Sokol, 1900.

Po našem mnenju ni umestna niti razdelitev prostih vaj na vaje „na mestu“ in na vaje „z mesta“, niti ne navedba „hoje“ in „teka“ kot posebnih glavnih vrst. To pa iz naslednjih razlogov ne:

Ob razdelitvi vseh prostih vaj na vaje „na mestu“ in na vaje „z mesta“ bi morali dosledno pod nadpisom „proste vaje na mestu“ razpravljati edino le poskoke na mestu, pod nadpisom „proste vaje z mesta“ pa edino le poskoke z mesta. Tako pa bi pod dvema različnima nadpisoma govorili o vajah, ki so ne le sorodne, ampak istega bistva in se le v ne-bistvenih znakih ločijo med seboj: poskoki na mestu se od poskokov z mesta razlikujejo pač le vnanje, po smeri, ne pa v svojem bistvu (ravnotako skoki od poskokov le vnanje, po meri, velikosti). „Za namene vadbenega sestava je treba posebno paziti, kar izhaja obenem iz bistvenosti delila, da se vaje, ki po svoji sorodnosti spadajo očitno skupaj, ne smejo odtrgati od sebe“, pravi Tyrš v splošni razpravi o vadbenem sestavu^{*)}. Tem bolj se je treba po našem mnenju na to načelo ozirati tu, kjer gre za vaje istega bistva. Če pa temu načelu primerno poskoke z mesta denemo k poskokom na mestu, moramo opustiti glavno, splošno razdelitev vseh prostih vaj na vaje na mestu in na vaje z mesta, ker ni, da bi pod nadpisom „vaje na mestu“ razpravljali tudi „vaje z mesta“.

Za celo neumestno pa smatramo, dati v ta namen, da pridržimo to splošno razdelitev, vajam na mestu širši pomen, nego ga beseda sama pravzaprav ima, razširiti jim pojem tako,

da more veljati tudi za gotove poskoke z mesta. Če namreč pojem poskokov na mestu raztegnemo tako, da je šteti k njim tudi tiste poskoke z mesta, „s katerimi prvotnega mesta ne zapuščamo trajno“, smo s tem sicer izrekli, da nam je smatrati take poskoke „z“ mesta za vajo „na“ mestu, prisiljeni pa smo jo vkljub temu imenovati vajo (poskok) „z“ mesta, prisiljeni torej pod nadpisom: „vaje na mestu“ pri oddelku: „poskoki“ vendarle rabiti naziv „z mesta“, imenovati vaje „z“ mesta vaje, ki po razširjenem pojmu niso vaje z mesta. Ob takem pojmovanju pa še vedno odtrgamo nekatere poskoke od drugih, pri „pravih“, „posebnih“ vajah z mesta nam je vendar še navesti poskoke „z“ mesta, namreč tiste poskoke „z“ mesta, ki jih ne smatramo za vaje „na“ mestu. Pri vsem tem pa nam bo še razložiti posebej, kaj se pravi „ne trajno zapustiti prvotnega mesta“. Razlaga je mogoča edino ta: trajno ne zapustimo prvotnega mesta, če se „po izvedbi vrnemo s kakšno nadaljnjo vajo, četudi zopet s poskokom, na isto mesto, s katerega smo izšli“. S to pojasnitvijo pa stvar zamotamo še bolj! Če se namreč s kakšno nadaljnjo vajo, na pr. zopet s poskokom vrnemo na prvotno mesto, nismo naredili ene vaje, enega poskoka, ampak dve vaji, dva poskoka; nismo se vrnili na prvotno mesto na koncu prve vaje, ampak na koncu druge. Na koncu prvega poskoka smo prišli na novo mesto. Naredili smo torej dva poskoka „z mesta“; vsaj drugi poskok je brez dvoma, tudi ob širšem pojmovanju, pravi poskok z mesta, saj se — če hočemo prvi poskok z mesta takorekoč naknadno na-

*) „O tělocvičné soustavě Sokolské“, Sokol, 1871, str. 126.

rediti za poskok „na“ mestu — ne smemo morda s kakšnim tretjim poskokom vrniti zopet na drugo mesto, s katerega smo z drugim poskokom skočili nazaj na prvo mesto („prvotno“ mesto prvega poskoka): s trajno vrnitvijo na „prvo“ prvotno mesto potem ne bi bilo nič, trajno bi se potem vrnili na drugo mesto in bi bil samo drugi teh treh poskokov „poskok na mestu“, prvi in tretji pa „poskoka z mesta“. Tako torej moremo reči: za to, da postane poskok z mesta v pravem pomenu — poskok na mestu v širšem pomenu, potrebujemo poskoka z mesta v pravem pomenu.

Po takih zaključkih smemo pač smatrati za izključeno, da bi bil Tyrš v opredelbi prostih vaj, ki smo jo navedli zgoraj iz predavanja njegovega v praškem Sokolu l. 1880. („proste vaje so take vaje . . . . . ki se delajo vedno na mestu ali vsaj tako, da se vedno zopet vračamo na prvotno mesto“), mislil na nezložene vaje, na prvine. Menimo marveč, da mu je bil tu pred očmi samo način, na katerega proste vaje navadno izvajamo ali učimo, tako namreč, da delamo same sestave, bodisi da isto enostavno vajo nepretrgano večkrat zapored ponavljamo (kar je tudi sestava), bodisi da izvajamo sestave različnih enostavnih vaj enkrat ali tudi nepretrgano večkrat zapored. Pri sestavah pa je pač lahko in hitro umeven razložek na take sestave, pri katerih ne zapustimo trajno prvotnega mesta, ampak se vrnemo nanj s to ali ono sestavino (delom sestave, prvino), in na take, kjer trajno zapustimo prvotno mesto, za kakršne sestave

moramo smatrati: korakanje (hoja, pohod) in tek ter kombinacije korakanja (teka) z drugimi prostimi vajami (n. pr. z gibi rok). Tudi praktičen bi bil ta razložek v društvih, ki bi vadila posebne, kompliciranije načine korakanja in proste vaje med korakanjem (ali tekom); navadno korakanje se tako običajno ne vadi pri prostih, ampak pri redovnih vajah. Vobče pa sokolska društva posebnih načinov korakanja in vaj med pohodom nimajo v vadbenem načrtu.* Kakor kaže navedena opomba** F. Kožiška, se proste vaje v pohodu tudi v praškem Sokolu za Tyrša niso vadile. Ker niso bile za praškega Sokola praktične, je tudi v predavanju l. 1880. izpustil te vaje, izpustil vse tiste vaje, ki jih med primeri navaja pri vajah z mesta v spisu „Základové tělocviku“. Izpustil pa v predavanju l. 1880. ni tistih temeljev, iz katerih se skladajo vse vaje te vrste (vaje z mesta): skoka (poskoka) z mesta, sunka in koraka!

V „Temeljih telovadbe“ navaja Tyrš pod nadpisom „Proste vaje na mestu“ pri „poskokih“ samo poskoke na mestu, v predavanju l. 1880., kjer opušča nadpisa „na mestu“ in „z mesta“, imenuje skupaj s poskoki na mestu tudi poskoke z mesta pri glavni vrsti „poskoki“. Pri „vajah na mestu“ v „Temeljih telovadbe“ koraka ne omenja, v predavanju ga omenja pod glavno vrsto „stojé in izmene stoj“ pri koračnih stojah: „Razločujemo predkoračno stoji, če desna ali leva noga naredi predkorak (předkročí), zakoračno stoji, kadar desna ali leva noga naredi korak nazaj (vykoná krok v zad) in naposled odkoračno, kadar desna ali leva noga izvede korak na stran (stranou ukročí)“. Sunka („sun“, noga se pritakne k drugi) sicer Tyrš ne omenja v predavanju, a je samoposebi umeven kot prehod (izmena) iz omenjenih koračnih stoj v spetno stoji.

*) V vadbeni načrt k večjemu bi po našem mnenju spadal gornji razložek, a ne v sestavi.

**) Značilno se nam zdi, da Kožišek v tej opombi ne govori o „vajah z mesta“, ampak o „prostih vajah v pohodu“.

Po Tyrševih „Temeljih telovadbe“ samih nam je „hojo“ in „tek“ smatrali za „spojitve“*) za „skladbe“, to je za sestave. Če pa sta „skladbe temeljev“, to je sestave ali kombinacije enostavnih vaj ali prvin, ju ne moremo vzeti kot posebnih glavnih vrst.

Kot sestave ne moreta biti vaji novega bistva, različnega od bistva svojih „temeljev“ (elementov, prvin). Ti elementi pa so navedeni, oziroma obseženi tudi v Tyrševem predavanju l. 1880. že pri glavnih vrstah: „poskokih“ in „stojah ter izmenah stoj“. (Dalje prfih.)

Iz sokolskih časopisov.

„Světloú stopou“. (Konec.) Vaniček pravi k tem besedam Tyrševim, da je sam odkrit zagovornik izobraževalne delavnosti v Sokolstvu, toda izišel iz šole telovadišča, iz te po Tyršu edine šole v Sokolstvu, stavi vedoma in brezizjemno izobraževalno delovanje za telovadnim delovanjem. „Najprej članstvo v telovadnici redno združevati k telovadbi, pa potem nanj izobraževalno vplivati, to je pri nas pravilno postopanje. Prius vivere, dein philosophari. Tako postopanje tudi edino sprijazni naše stališče z odklanjajočim Tyrševim, po katerem se ima „krepitev duha“ prepustiti drugim institucijam, ki so za to tu. Pisatelj vidi napredek v uvedbi izobraževalnega dela v Sokolstvu, toda: „Samo nam nihče ne prihajaj s trditvijo, da je to glavna, telovadba pa stranska naloga — varuj se, sicer nisi Sokol po zmislu Tyrševem!“

Naravno je, da Tyrš, zaupajoč v nepretrgano delo, ni pričakoval pomoči od nikoder, ampak da mu je bila zapoved moči in čvrstosti: samopomoč. „Ne čakajmo čudežev, samopomoč je geslo nad vse rešilno in preizkušeno“, pravi Tyrš in navaja bajko o grškem vozniku, ki mu je voz obtičal v močvirnih tleh. Prosil je pomoči vse bogove, prosil ječaje tudi silnega Herakla. In silni Herakles se je prikazal. Toda ni izvlekel voza, ampak zagrmel vozniku v sluh in dušo ohablo: „Poženi konja in upri se sam!“ In zgodilo se je. Spojene moči so se odločno napele in kmalu je imel voznik s svojim vozom in konjem trda tla pod seboj in vozil hitro proti cilju. „Upri se sam!“

*) „Skok, sunek in korak so temelji, iz katerih se skladajo vse vaje te vrste. Ker pa ne moremo več sunkov za seboj narediti, ostajajo samo skoki (z mesta) in spojitve (spojeni korakovi ali korakovi in sunkovi, katere spojitve imenujemo hoje (chody) in, če se izvedejo s poskokom, teke (klusy). . . . Najuspešnejše take spojitve so: l. korak, korak itd., s čimer nastane običajni pohod ali — če se delajo koraki s poskokom, tek (poklus) itd.“ Zakladove tělocviku. Cvičení prostrná z místa, str. 419.

Tako je čutil, tako kliče k nam čvrsti junaški grški narod, isti narod, ki je tudi v stroki telesnih vaj sijajni naš vzor in zgled.“

Tyrš pa se ne zadovoljuje s samim delom, ampak zahteva razen njega tudi še plemenite tekmovalnosti, tekmovanja pri delu za najvišjimi cilji; zahteva dalje prizadevanja, učiti se, kjer je le mogoče.

Ni pa zadosti z energičnim delom samo pridobivati, treba je tudi obdržati. „Kar si z vadbo pridobil, to ti naj ohrani naravno in zmerno življenje . . . Sebe ohranjujoč, prispevaš k temu, da se tudi narod, čigar član si, ohrani proti pokvari . . . Kdor z nenravnostjo nič čilost in moč svojo, ki jo je dolžan domovini, ta ni pravi Sokol, ta ne spada pod naš prapor. Strogost in čistost pravov pred vsem krasi Sokola.“ Za resne in težke smatra Vaniček te besede Tyrševe danes, ko se bo kmalu na nerazkošnega človeka kazalo kot na zaostalega bedaka, ki ne razume življenja v zmislu gesla: „Carpe diem!“

„Enakost, svoboda, bratstvo!“ To geslo velike revolucije je imelo v Tyršu navdušenega glasnika: „Ljubimo enakost, ljubimo svobodo! Suženjsko razmerje se ne zлага z zavestjo moči in moške časti.“ Toda vedoč, kako često se gesla ne razumejo, kako mnogokrat se pojmi zamenjavajo, Tyrš takoj razlaga: „Svoboden biti v družbi, je, le njen zakon nad seboj pripoznavati, toda obenem se temu zakonu iz lastne volje povsod pokoravati. Kjer ni reda, ni svobode, trajne prostosti in osigurane. Prosto, bratsko in enako občujmo

med seboj, delujmo v svojih društvih, toda učimo se tudi vsak dan v korist potrebnega reda sebe ovladovati, osebnost podrejeni stvari in celoti, ničemurnost kot lastnost moža nedostojno utlačevati.*

Ni morda nobenega sestavka Tyrševega, kjer ne bi bila izrecno ali posredno izražena ideja gorečega rodoljubja, ljubezni do domovine, ki jo smatra za največje prožilo telovadnih teženj. Zlasti izpodbuja Tyrš tudi žensstvo, naj podpira Sokole v rodoljubnem njih delu: „Ni ga splošnega, vse vnemajočega rodoljubja, kjer ga ni vcepljala materina beseda, in gorje narodu, v katerem žene ne cenijo teženj mož. Bodite nam v podporo pri našem prizadevanju . . . Izpodbujajte obotavljalce, opominjajte lene, da, smem to reči, želel bi si, da bi se vaša naklonjenost odvrčala od vsakega, ki ga vsled njegove krivde manjka v sokolskem krogu.“

Poleg Čeha se seveda tudi zaveden Slovan glasi v Tyršu. S pojmom narodnosti pa je Tyršu združen tudi pojem človečnosti, ki je bil, kakor pravi Vaniček, „pri nas šele v novejši dobi odločen od pojma narodnosti“, in „krasnih zgledov altruizma, koliko bi se jih dalo izcrpati iz kristalnih virov Tyrševe modrosti!“ Na pr.: „Né misli vedno samo na

sebe. Tudi temu društvu, tej celoti, ki ti daje prilike k telesni in duševni povzdigi, si v nečem dolžan . . .“

O tretjem temelju Tyrševega delovanja, na katerem vzrašča najmočnejši činitelj duševnega njegovega življenja (estetika — krasoveda), pravi pisatelj, da ne more širje govoriti, ker ni strokovnjak v tej stroki. Omenja le, da je bil Tyršu cilj telesne vzgoje telo ne le silno, ampak tudi krasno, somerno izobraženo. Klasičen dokaz je temu Tyršev prelepi članek „Telovadba v estetičnem pogledu“. Pisatelj priporča vsem bratom globočjega prepričanja sokolskega, da bi pozorno prebrali ta članek, potem bodo zares pojmlili izrek grškega Kritobula, postavljen na čelo tega članka: „Pri vseh bogovih prisegam, da hočem rajši biti krasen, nego kralj Perzije!“ Pravi užitek je, slediti Tyršu v tem članku v njegovih estetičnih izvajanjih glede telovadbe, telovadca in telovadišča, kakor je na drugi strani slast, prebrati njegov članek „O društvenem ustroju“, v katerem na nedosežen način riše nalogo posameznim činiteljem v društvu i. dr. „Toda tega vsega“, zaključuje Vaniček, „ni moči tu razbirati; kdor je dober Sokol, beri sam! Pa docela porazumeš misel sokolsko in bode ti toplo v duši in bode ti toplo v srcu!“

Vestnik slovenskega Sokolstva.

Ljubljanskega in šišenskega Sokola II. skupni pešizlet se je vršil v nedeljo, dne 18. junija. 72 Sokolov nas je poletelo v Št. Vid, Tacen, Gameljne in na Črnuče. V Tacnu so nas prav pristrčno pozdravili. Pokali so topiči, dekleta pa so nas obsipala s šopki. V Gameljnah, kjer smo se za daljši čas ustavili, se je razvila živahna zabava. Tamburaši so udarjali, šentvidski mešani zbor je popeval, pa tudi Sokoli smo zapeli par navdušenih pesmi. Bodi tu pripomnjeno, da zasluži šišenski Sokol glede petja vso pohvalo. Le prehitro nam je potekel čas, odmerjen za počitek. Kakor na vsakem, tako se nas je tudi na tem izletu spomnil Jupiter pluvius ter nas na poti proti Črnučam prav pošteno namočil. Ob osmih smo se vrnili v Ljubljano. Za Prešernov spomenik se je na izletu nabralo 9 K 68 h. —u—

Gorenjski Sokol je letos dosedaj priredil štiri pešizlete: I. v Smlednik (25 km), dne

25. marca, z udeležbo 20; II. na Bled, dne 16. aprila (z vlakom do Radovljice). Udeležba 20. Na Bledu se je sestel z jeseniškim Sokolom. Br. M. Ambrožič je predaval o sokolskih izletih. III. pešizlet, dne 14. majnika, čez Kokrico in Naklo v Podbrezje in potem v Podnart ter z vlakom domov (12 km pešpoti). Udeležba 17. Dne 1. junija je priredil svoj IV. pešizlet (celodnevni) čez Šenčur, Zgornje Brnike in Vodice (pol ure odmora) na Šmarno goro. Odtod v Tacen in Vižmarje ter z vlakom v Kranj. Odhod iz Kranja zjutraj ob šestih, prihod na Šmarno goro ob enajstih, v Tacen ob eni. Tega pešizleta, kjer se je prehodilo 30 km, se je udeležilo 15 telovadcev.

Celjski Sokol je zaključil svoj letošnji vaditeljski tečaj dne 1. aprila s skušnjo štirih vaditeljskih pripravnikov, bratov: Detička Maksa, Detička Pavla, Jagra Antona iz Celja in Pikla Franca iz Žalca. Uspeh je bil dovoljen. „Žalski

zočnih ali nenavzočnih telovadcev ter na koncu seznam telovadcev. — Namen statističnim zapisnikom je v prvi vrsti ta, da more imeti načelnik, oziroma vodnik društvene telovadbe stalen pregled, koliko članov telovadi, kateri telovadci prihajajo redno, oziroma neredno k telovadbi. Vsak čas pa se more iz redno pisanega zapisnika tudi konstatirati, ali in v koliko društvo z ozirom na število telovadcev napreduje ali nazaduje; pregledi za posamezne mesece in za cela leta nas pouče v tem pogledu za krajšo ali daljšo, eno ali več let obsegajočo dobo. Vaditeljski zbor „Gorenjskega Sokola“ je z izdajo zapisnika, obsegajočega rubrike za vse, o čemer je treba sokolskemu društvu voditi statistiko, imel namen, bratom načelnikom in vaditeljem slovenskih sokolskih društev olajšati delo in zanj ustvariti enotno podlago. — Kar se tiče načina uporabe, naj omenim samo toliko, da se na tretji strani „Pregled telovadnega obiska“ ter na četrty in peti strani „Splošni pregled“ vpisuje vsak mesec, pri naslednjih straneh pa vsako telovadno uro. Pri tabeli „Splošni pregled“ se v razpredelkih za občne zборе, predavanja, izlete itd. lahko vpiše tudi dan, kdaj se je to ali ono vršilo. V tabele za telovadni obisk v posameznih urah naj se znakuje prisotnim s križcem ali pokončno črto, odsotnim z ničlo, oziroma naj se pušča prostor prazen. Posebne važnosti so pa tudi tabele na zadnjih treh straneh „Seznam telovadcev“. Tu naj se vsak novodošli telovadec vpiše: razen imena in priimka naj se zapiše stan, rojstno leto in kdaj je začel telovaditi, da se more imeti vedno pregled, koliko telovadcev se je v gotovem času menjalo v telovadnici, kakšni stanovi so bili zastopani itd. — Zapisnik zadostuje za dve leti in šest vrst, manjši za dve leti in tri vrste. Cena večjim 4 K, manjšim 3 K.

A.

Nov Sokolski list je pod imenom „Cvičitelské Listy“ začel izhajati v Plzni. Izdaja in urejuje ga načelnik plzenske sokolske župe Franta Erben. List je namenjen izključno sokolskim vaditeljem. „Po svojih močeh hočemo prispevati k vzgoji našega vaditeljstva“, pravi v uvodniku prve številke urednik, „k razširjanju in izpopolnjevanju njegovih strokovnih vednosti, k zvišanju njegove sposobnosti. Hočemo obenem vaditeljstvo sokolskih društev

izpodbujati v izvrševanju težkih dolžnosti, utrjevati ga v marljivosti in vztrajnosti. Izkratka: Hočemo izobraženo, zavedno, inteligentno in vztrajno vaditeljstvo. Zakaj kakršno vaditeljstvo imajo društva, tako je članstvo.“ „Cvičitelské Listy“ se bodo bavili z vsemi vprašanji, ki se tičejo vaditeljstva. Ker je prva njegova naloga telovadba, bodo pred vsem prinašali v mnogobrojnem številu primere skupnih vaj in vaj na orodju, in to kakor za vaditeljske zборе, članstvo in naraščaj, tako tudi za ženske odseke in pozneje tudi za šolsko mladino obeh spolov. Primeri se bodo natančno razlagali. List stane na leto 2 K 50 h. Redakcija in administracija je v Plzni, Göttheove ulice 288. — Češčine večšim slovenskim vaditeljem list kar najtopleje priporočamo.

Češki in poljski vsesokolski zleti. „Sborniku Sokolskemu“ posnemamo o teh vsesokolskih zletih naslednje podatke: O **čeških** v Pragi: Prvi se je vršil leta 1882. Udeležnikov je bilo v kroju 1600, telovadcev pri prostih vajah 700, vrst pri telovadbi na orodju 40, vaditeljskih zborov je nastopilo 6. — Drugi je bil l. 1891. Udeležnikov v kroju 5600, pri prostih vajah 2500, vrst pri telovadbi na orodju 241, vaditeljskih zborov 30. — Tretji se je priredil l. 1895. Udeležnikov v kroju 7366, proste vaje je izvajalo 4271 telovadcev, na orodju je nastopilo 421 vrst, sokolskih gojencev je telovadilo 700. — Četrty je bil l. 1901. Udeležnikov v kroju pri izprevodu 12.000, prostih vaj se je udeležilo 6500 telovadcev, prvokrat so nastopile telovadke: 800, sokolski naraščaj: 1700. — Na **Poljskem** so se vršili doslej tudi štirje vsesokolski zleti: Prvi v Lvovu l. 1892.: poljskih Sokolov v kroju: 911, čeških: 150; proste vaje: 600 telovadcev, vrst na orodju: 60, vaditeljskih zborov 8. — Drugi v Lvovu l. 1894.: Sokolov v kroju 1520, proste vaje: 768, vaje s palicami: 720, s kiji: 250, na orodju 72 vrst. — Tretji v Krakovu l. 1896.: pri izprevodu: 1480 Sokolov, proste vaje: 660 telovadcev, vrst na orodju: 72. — Četrty v Lvovu l. 1903.: pri izprevodu 4000 Sokolov, med njimi 500 čeških, proste vaje je izvajalo 2000 telovadcev, vaje s sulicami: 1100, s kiji: 1000, na orodju 169 vrst, telovadk je nastopilo 200.